

7- Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdud

İ'lem eyyühe'l-aziz! Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdud, ömrünün günleri ma'dud ve her şeyin fânidir. Öyle ise şu kısa, fâni ömrünü fâni şeylere sarf etme ki fâni olmasın. Bâki şeylere sarf et ki bâki kalsın.

Evet, yaşadığın ömürden dünyada göreceğin istifade ancak yüz sene olur. Bu yüz sene ömrünü yüz tane hurma çekirdeği farz edelim. Bu çekirdekler, iska edilip muhafaza edilirse ilâ-mâşâallah semere verecek yüz tane ağaç olur. Aksi takdirde ateşe atıp yakmaktan başka bir istifadeyi temin etmez. Kezalik senin o yüz senelik ömrün de şeriat suyu ile iska ve âhirete sarf edilirse âlem-i bekada ile'l-ebed semerelerinden istifade edeceksin.

Binaenaleyh semeredar yüz tane hurma ağacını terk ve yüz tane çekirdeklerine kanaat ile aldanırsa o adam, Hutame'ye (cehenneme) hatab olmaya lâyıktır.

“İ'lem eyyühe'l-aziz! Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdud, ömrünün günleri ma'dud ve her şeyin fânidir. Öyle ise şu kısa, fâni ömrünü fâni şeylere sarf etme ki fâni olmasın. Bâki şeylere sarf et ki bâki kalsın.”

Bu ifadeler insana, dünyadaki gerçek vaziyetini gösteren beş büyük hakikati hatırlatır: İnsanın kudreti kısa ve sınırlıdır; dünyada kalış müddeti azdır; hayat sahası mahduttur; ömrünün günleri sayılıdır ve sahip olduğu her şey fânidir. Öyleyse insanın, kısa ömür sermayesini yalnızca geçici neticeler uğrunda tüketmesi büyük bir zarardır.

1- Senin İktidarın Kısadır

İnsanın gücü hem sınırlıdır hem de kısa bir müddet devam eder. İnsan bir şeyi çok istemekle ona mutlaka sahip olamaz. Gençliğine, sağlığına, servetine ve makamına güvense bile bunların devamını sağlayamaz. Hastalığa, ihtiyarlığa, ayrılığa ve ölüme kesin olarak engel olamaz.

İnsan, kâinat karşısında bedeniyle son derece küçüktür. Bir deprem, bir sel, bir fırtına veya görünmeyen küçücük bir mikrop bütün planlarını altüst edebilir. Bir ömür boyunca topladığı servetini bir musibetle kaybedebilir. Ne kadar güçlü olursa olsun sevdiklerini hastalıktan, ihtiyarlıktan ve ölümden bütünüyle koruyamaz.

Üstelik insan, hayatının en temel şartlarını kendisi seçmemiştir. Doğmayı, ailesini, dünyaya geleceği zamanı ve sahip olacağı bedeni kendisi belirlememiştir. Kalbinin atmasını, kanının dolaşmasını ve nefesinin devam etmesini de kendi kudretiyle sağlamaz. Her gece uykuya mağlup olur; şuuru ve iradesi bir müddet elinden alınır.

İnsan yalnız dış dünyaya karşı değil, kendi iç âlemine karşı da acizdir. Kalbine her zaman söz geçiremez, hislerini istediği gibi sabitleyemez, korkusunu hemen gideremez ve ayrılık acısını bütünüyle dindiremez. Öfkesini, şehvetini, dilini, vesveselerini ve vehimlerini kontrol etmekte zorlanır. Bazen tek bir sözle yıkılır, yıllar önce yaşadığı bir pişmanlığın tesirinden kurtulamaz.

Demek insanın iktidarı mutlak değil, emanettir. Kuvveti kendinden olmadığı gibi kuvvetinin devamı da kendi elinde değildir. Bugün yapabildiği bir şeyi yarın yapamayabilir. Bu sebeple insan, kudretine güvenmek yerine o kudreti kendisine veren Allah’a dayanmalıdır.

2- Bekan Azdır

Buradaki “beka”, insanın dünyada kalma müddetidir. İnsan dünyada ebedî değildir. Çocukluk, gençlik ve ihtiyarlık büyük bir hızla geçer. İnsan geriye dönüp baktığında onlarca yıllık ömrünü birkaç gün gibi hatırlar.

Kur’ân-ı Kerîm, kıyamet günü insanların dünyada kaldıkları müddeti son derece az göreceklerini haber verir:

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ
أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا

“Aralarında gizlice konuşarak: ‘Siz dünyada ancak on gün kaldınız.’ derler. Onların ne söylediklerini biz daha iyi biliriz. İçlerinden en isabetli düşüneni ise: ‘Siz ancak bir gün kaldınız.’ der.” Tâhâ Sûresi, 20/103-104

Bir başka âyette şöyle buyrulur:

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ

“Allah onları mahşerde topladığı gün, sanki dünyada yalnızca gündüzün bir saati kadar kalmışlar ve bu müddet içinde birbirlerini tanımışlar gibi olacaklardır.” Yûnus Sûresi, 10/45

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا

“Kıyameti gördükleri gün, dünyada yalnızca bir akşam vakti yahut bir kuşluk vakti kadar kaldıklarını sanırlar.” Nâziât Sûresi, 79/46

İnsan seksen veya yüz yıl yaşasa bile âhiretin sonsuzluğu karşısında bu müddet bir gün, bir akşam veya gündüzün bir saati kadar kısa kalacaktır. “Bekan az” ifadesi, insanın dünyadaki toplam misafirlik süresinin kısalığını nazara verir.

3- Hayatın Mahduttur

“Hayatın mahdud” sözü, yalnız ömrün kısa olduğunu değil, insanın hayat sahasının ve istifade imkânlarının da sınırlı olduğunu bildirir. İnsan aynı anda ancak bir yerde bulunabilir. Belli miktarda yiyebilir, belli bir mesafeyi görebilir, belli şeyleri öğrenebilir ve sınırlı sayıda işi yapabilir.

İnsanın binlerce arzusu olabilir; fakat hepsine yetişemez. Bütün dünyaya sahip olsa ancak küçük bir kısmından istifade edebilir. Bin odalı bir sarayı olsa aynı anda yalnız bir odasında oturabilir. Yüz çeşit yemeği olsa midesinin alabileceği kadarını yiyebilir. Milyonlarca kitabı olsa ömrünün yettiği kadarını okuyabilir.

İnsanın hayatı sınırlı olduğu hâlde arzuları sınırsızdır. Ebedî yaşamak, sevdikleriyle daima beraber olmak, hiç hastalanmamak ve nimetlerinin hiç tükenmemesini ister. Fakat dünya, insanın bu sonsuz arzularını karşılayacak genişlikte değildir. Dünyadaki her beraberliğin içinde ayrılık, her gençliğin sonunda ihtiyarlık ve her hayatın sonunda ölüm vardır.

“Hayatın mahdud” ifadesi, insanın zaman, mekân, kuvvet, bilgi ve istifade bakımından hudutlarla çevrili olduğunu gösterir. İnsanın arzuları geniş, fakat onları gerçekleştirecek hayat sahası dardır.

4- Ömrünün Günleri Ma'duddur

“Ma'dud”, sayılmış ve sayılı demektir. İnsana verilen günler sınırsız bir hazine değildir. Allah'ın ilminde onun için belirlenmiş bir ömür vardır. Her sabah, sayılı günlerden biri başlar; her akşam ise o gün geri dönmek üzere ömür defterinden çıkar.

Bir insanın elinde yüz altın bulunsa ve her gün bunlardan birini harcasa serveti sürekli azalır. Ömür de böyledir. Ancak para yeniden kazanılabilirken geçen bir gün hiçbir şekilde geri getirilemez.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

“Her ümmetin belirlenmiş bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde onu bir saat geri bırakamazlar, öne de alamazlar.”

A'râf Sûresi, 7/34

“Bekan az” ifadesi, insanın dünyadaki toplam kalış süresinin kısalığını bildirir. “Ömrünün günleri ma'dud” ifadesi ise bu kısa ömrün tek tek sayılmış ve her gün biraz daha azalan parçalardan meydana geldiğini nazara verir.

İnsan yaşının arttığını zannederken aslında kalan ömrü azalmaktadır. Takvim ilerlerken ömür geriye doğru saymaktadır. Her geçen gün yalnız geçmişe gitmez; insanı eceline de bir gün daha yaklaştırır.

Bekanın Azlığı, Hayatın Mahdudiyeti ve Günlerin Sayılı Oluşu

Bir yolcunun bir şehirde yalnız üç gün kalacağını düşünelim. O şehirde üç gün kalması, **bekasının az** olmasıdır. Bu üç gün içinde yalnız belli yerleri gezebilmesi, belli insanlarla görüşebilmesi ve her işe yetişememesi, **hayatının mahdud** olmasıdır. Elinde yalnız üç gün bulunması ve her gün geçtikçe geriye iki, sonra bir gün kalması ise **ömrünün günlerinin ma'dud** olmasıdır.

Bir lambanın yalnız iki saat yanacak kadar yağı bulunduğunu düşünelim. Lambanın yanma süresinin kısa olması, **bekanın azlığıdır**. Işığının yalnız belli bir odayı aydınlatabilmesi ve her yeri kuşatamaması, **hayatın mahdudiyetidir**. Yağın damla damla tükenmesi ve her geçen dakikada sona yaklaşması ise **günlerin ma'dudiyetidir**.

Demek insanın dünyadaki misafirliği kısa, bu misafirlik içindeki hayat sahası sınırlı ve elindeki günler sayılıdır.

5- Her Şeyin Fânidir

İnsanın bedeni, gençliği, güzelliği, sağlığı, makamı, malı, evi, arabası ve sevdikleri dünyada kalıcı değildir. İnsan ya onları bırakır yahut onlar insanı bırakır. Bugün çok kıymet verilen bir eşya yarın eskir. Gençlik ihtiyarlığa, sağlık hastalığa, beraberlik ayrılığa dönüşür.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۖ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

“Yeryüzünde bulunan her canlı fânidir. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zatı bâki kalacaktır.” Rahmân Sûresi, 55/26-27

Dünya hayatının geçiciliği bir başka âyette şu şekilde tasvir edilir:

إِعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۚ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا

“Biliniz ki dünya hayatı ancak bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve mal ile evlât çoğaltma yarışıdır. Bu, yağmurun bitirdiği ve ekincilerin hoşuna giden bir bitki gibidir. Sonra kurur; onu sararmış görürsün. Sonra da çerçöp olur.” Hadîd Sûresi, 57/20

Dünya nimetleri ilk geldiklerinde yeşermiş bir bahçe gibi insanı sevindirir. Fakat zamanla gençlik solar, beden zayıflar, mallar el değiştirir ve makamlar sona erer. İnsan, uğruna yıllarını harcadığı birçok şeyi ölüm geldiğinde geride bırakır.

Her şeyin fâni olması, dünya nimetlerinin değersiz olduğu anlamına gelmez. Onların ebedî olmadığını, insana emanet olarak verildiğini ve ancak Allah'ın rızasına yöneltildikleri takdirde bâki bir değer kazanabileceklerini gösterir.

Öyle ise şu kısa, fâni ömrünü fâni şeylere sarf etme ki fâni olmasın. Bâki şeylere sarf et

ki bâki kalsın.

İnsan ömrünü yalnız dünya zevklerine, mala, makama, gösterişe ve nefsin geçici arzularına harcarsa ömrüyle birlikte bunların neticesi de sona erer. Fakat ömrünü Allah'ın rızasına, imana, ibadete, ilme, güzel ahlâka ve insanlara faydalı hizmetlere sarf ederse geçen zaman ebedî bir kazanca dönüşür.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ
رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

“Mal ve evlat dünya hayatının süsüdür. Bâki kalacak salih ameller ise Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlı ve ümit bağlamaya daha lâyıktır.” Kehf Sûresi, 18/46

Bir başka âyette şöyle buyrulur:

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ

“Sizin yanınızdaki tükenir; Allah katındaki ise bâkidir.” Nahl Sûresi, 16/96

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَى ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

“Size verilen her şey dünya hayatının geçici bir faydası ve süsüdür. Allah katındaki ise daha hayırlı ve daha kalıcıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?” Kasas Sûresi, 28/60

Yenen yemek biter; fakat şükür kalır. Harcanan para azalır; fakat sadakanın sevabı kalır. Gençlik geçer; fakat gençlikte yapılan ibadet kalır. Ömür sona erer; fakat Allah'ın rızası için yapılan amellerin semereleri devam eder.

Mesele dünyayı tamamen terk etmek değildir. Mesele, fâni dünyayı bâki âhiretin tarlası hâline getirmektir.

Yüz Senelik Ömür ve Yüz Hurma Çekirdeği

“Evet, yaşadığın ömürden dünyada göreceğin istifade ancak yüz sene olur. Bu yüz sene ömrünü yüz tane hurma çekirdeği farz edelim.”

Buradaki yüz sene, uzun kabul edilen bir insan ömrüne misaldir. İnsan yüz yıl yaşasa bile dünyadan göreceği istifade en fazla yüz yıl devam edebilir. Büyük bir serveti olsa onu ancak ömrü kadar kullanabilir. Ölüm geldiğinde malı, evi, makamı ve dünyaya ait bütün imkânları başkalarına kalır.

Ömrün her yılı bir hurma çekirdeğine benzetilmektedir. Çekirdek görünüşte küçük ve sade olabilir; fakat içinde büyük bir hurma ağacının programı saklıdır. Doğru yere ekilir, sulanır ve korunursa küçücük bir çekirdek, dalları ve meyveleri olan büyük bir ağaca dönüşür.

İnsanın bir günü veya bir yılı da küçük görünür. Fakat o gün içinde edilen samimi bir tövbe, öğrenilen bir iman hakikati, kılınan bir namaz, verilen bir sadaka veya yapılan bir hizmet ebedî neticeler doğurabilir.

Çekirdeklerin Sulanması ve Korunması

“Bu çekirdekler, iska edilip muhafaza edilirse ilâ-mâşâallah semere verecek yüz tane ağaç olur.”

“İska”, sulamak demektir. Bir çekirdeğin içinde ağaç olma kabiliyetinin bulunması tek başına yeterli değildir. Onun toprağa ekilmesi, suyla beslenmesi ve zararlı şeylerden korunması gerekir.

İnsan ömrü de böyledir. İman, ibadet, ilim, güzel ahlâk ve salih amellerle beslenmeyen hayat, içindeki yüksek kabiliyetleri geliştiremez. Amellerin ihlâsla korunması, imanın şüphelerden, kalbin kibirden, kazancın haramdan ve ibadetlerin riyadan muhafaza edilmesi gerekir.

Bir hurma çekirdeği ağaç olduğunda yalnız bir defa meyve vermez. Yıllarca meyve verir; her meyvenin içinde de yeni çekirdekler bulunur. Böylece bir çekirdek yüzlerce yeni ağacın başlangıcı olabilir.

Salih amel de böyledir. Bir kişiye öğretilen faydalı ilim, onun vasıtasıyla başkalarına ulaşabilir. Yaptırılan bir çeşmeden yıllarca su içilebilir. Yetiştirilen salih bir evlat, anne ve babası öldükten sonra onlara dua edebilir. Yazılan veya seslendirilen faydalı bir eser, sahibi kabirdeyken bile insanlara fayda vermeye devam edebilir.

Çekirdeği Ateşe Atmak

“Aksi takdirde ateşe atıp yakmaktan başka bir istifadeyi temin etmez.”

Bir hurma çekirdeği toprağa ekilmezse içindeki ağaç kabiliyeti ortaya çıkmaz. Ateşe atıldığında birkaç saniye yanar ve sonra kül olur. Oysa aynı çekirdek ekilseydi uzun yıllar boyunca meyve verecek bir ağaca dönüşebilirdi.

Bu, büyük bir imkânı küçük bir menfaat uğruna yok etmek demektir. Değerli bir sanat eserini sobaya atarak birkaç dakika ısınan insan, gerçek bir fayda elde etmiş olsa bile kaybettiği kıymet, kazandığı geçici sıcaklıktan çok daha büyüktür.

İnsan da gençliğini, zamanını, servetini ve kabiliyetlerini yalnızca geçici zevklere harcadığında kısa bir menfaat elde edebilir. Fakat o sermayeler iman, ibadet ve hizmet yolunda kullanılsaydı ebedî neticeler verebilirdi.

Birkaç dakikalık haram zevk uğruna ebedî saadeti tehlikeye atmak, yüz meyveli ağacı birkaç dakika ısınmak için yakmak gibidir.

Şeriat Suyu ile Sulanmak

“Kezalik senin o yüz senelik ömrün de şeriat suyu ile iska ve âhirete sarf edilirse âlem-i bekada ile’l-ebed semerelerinden istifade edeceksin.”

Şeriat suyu, Kur’ân’ın ve sünnetin insan hayatına verdiği ölçülerdir. Namaz insanın kulluğunu besler, oruç nefsinin terbiyesini eder, zekât malını temizler, helâl ve haram ölçüleri insanın davranışlarını korur. Sabır musibetleri sevaba, şükür nimetleri ibadete, tövbe ise günahları bağışlanmaya vesile hâline getirir.

Nasıl su çekirdeği yok etmiyor, bilakis içindeki ağaç kabiliyetini açığa çıkarıyorsa şeriat da insanın hayatını daraltmaz. İnsanın fıtratındaki iman, merhamet, adalet ve kulluk

kabiliyetlerini geliştirir.

Şeriat yalnız namaz ve oruç vakitlerini değil, insanın bütün hayatını âhiret hesabına çevirebilir. İnsan helâl rızık kazanmak ve ailesine bakmak niyetiyle çalışırsa çalışması ibadet olabilir. İbadete kuvvet kazanmak niyetiyle yer ve dinlenirse günlük ihtiyaçları sevaba dönüşebilir. İnsanlara faydalı olmak için ilim öğrenirse dünyalık görünen çalışması âhiret sermayesi hâline gelebilir.

Ömrü Âhirete Sarf Etmek

Ömrü âhirete sarf etmek, dünyayı terk etmek veya dünya işlerinden tamamen çekilmek değildir. Dünyadaki işleri Allah'ın rızasına yöneltmek ve onları âhireti kazandıracak ölçüler içinde yapmaktır.

Aynı mal yalnız gösteriş ve övünmek için harcanırsa dünyada kalır; sadaka olarak verilirse âhirete gönderilir. Aynı ilim kibir ve üstünlük için öğrenilirse insana yük olabilir; Allah'ın rızası ve insanlara fayda için öğrenilirse bâki bir hazineye dönüşür.

Dünya bir geminin içinde bulunduğu deniz gibidir. Geminin denizde bulunması zarar vermez; denizin geminin içine girmesi onu batırır. İnsanın dünyada yaşaması ve dünya işleriyle uğraşması zararlı değildir. Dünyanın insanın kalbine girerek âhireti unutturması zararlıdır.

Semeredar Ağaçları Terk Etmek

“Binaenaleyh semeredar yüz tane hurma ağacını terk ve yüz tane çekirdeklerine kanaat ile aldanırsa o adam, Hutame'ye hatab olmaya lâıktır.”

İnsanın önünde iki tercih vardır: Ömür çekirdeklerini iman toprağına ekip şeriat suyuyla sulayarak ebedî meyveler veren ağaçlara dönüştürmek veya onları nefsin geçici zevklerinde yakarak tüketmek.

Ömür sermayesi aynıdır. Onu meyveli bir ağaç veya ateşte yanan bir yakıt hâline getiren, insanın tercihidir. Akıllı insan birkaç dakikalık sıcaklık için yüz meyveli ağacı yakmaz. Birkaç yıllık dünya menfaati için de ebedî âhiret saadetini feda etmez.

Hutame Ne Demektir?

“Hutame”, içine atılanı kırıp parçalayan, ezip geçen ve un ufak eden cehennem ateşi anlamına gelir. Kelime, kırmak ve parçalamak mânasındaki “hatm” kökünden gelir.

Bazı müfessirler Hutame'yi, kemikleri kıran, etleri yiyen ve kalplere kadar ulaşan cehennem ateşi şeklinde açıklamışlardır. Hümeze Sûresi'nde şöyle buyrulur:

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ۚ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ۚ
الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ۚ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوْصَدَةٌ ۚ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

“Hayır! O, mutlaka Hutame’ye atılacaktır. Hutame’nin ne olduğunu sen nereden bileceksin? O, Allah’ın tutuşturulmuş ateşidir. Öyle bir ateştir ki kalplerin üzerine kadar yükselir. Şüphesiz o ateş, uzatılmış direkler arasında onların üzerine kapatılmıştır.” Hümeze Sûresi, 104/4-9

Cenâb-ı Hak bunu hor ve hakir kılma, rezil-rüsvay etme” manasına gelen “nebeze” fiiliyle ifade etmiştir. Dünyada malına, makamına ve şerefine güvenen insanın âhirette zelil bir şekilde ateşe atılması, onun sahte büyüklük iddiasının kırılmasıdır.

Ateşin Allah’a nispet edilmesi ise onun büyüklüğünü ve dehşetini ifade eder. Bu, dünyadaki ateşlere benzemeyen, Allah’ın emir ve kudretiyle tutuşturulmuş bir ateştir.

Kalplere Kadar Ulaşan Ateş

Hutame’nin “kalplerin üzerine kadar yükselmesi”, azabın yalnızca bedenin dışına dokunmayacağını gösterir. Ateş insanın içine kadar işler ve kalbini kuşatır.

Kalbin özellikle zikredilmesinin bir hikmeti de kalbin küfrün, bozuk niyetlerin, kibrin, hasedin ve kötü maksatların merkezi olmasıdır. Günahın ve inkârın merkezi hâline getirilen kalp, azabın da en şiddetli şekilde ulaşacağı yer olarak gösterilmektedir.

İnsan bedeninde en hassas ve en hayati organlardan biri kalptir. Ateşin kalbe kadar ulaşması, cehennem azabının şiddetini ve kuşatıcılığını ifade eder. Cehennemlik ne tamamen ölerek azaptan kurtulur ne de huzurlu bir hayat yaşayabilir.

Cehenneme Yakıt Olmak

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا

“Haktan sapanlara gelince, onlar cehenneme odun olmuşlardır.”

Cin Sûresi, 72/15

“Hatab”, ateşte yakılan odun demektir. Hurma çekirdeği toprağa ekilip sulandığında meyveli bir ağaca dönüşür; ateşe atıldığında ise yakıt olur. İnsan ömrü de iman ve salih amellerle değerlendirildiğinde cennet meyvesine, inkâr, zulüm ve isyanla tüketildiğinde ise insanın aleyhine bir ateş sebebine dönüşebilir.

Burada insanın yaptığı her dünya işi sebebiyle cehenneme gideceği söylenmemektedir. İkaz, Allah’ın verdiği ömür sermayesini inkâr, zulüm, günah ve âhireti unutmakla tüketen kimseyedir.

Netice

Ömrünün her günü, eline verilmiş bir çekirdektir. O gün mutlaka geçecektir. Fakat ya nefsin geçici ateşlerinde yanıp kül olacak yahut iman toprağına ekilip şeriat suyuyla sulanarak âhirette meyveli bir ağaç hâlinde karşına çıkacaktır.

Mesele ömrün geçip geçmemesi değildir; ömür zaten geçecektir. Mesele, geçerken yok olup gitmesi mi yoksa ebedî bir kazanca dönüşmesi midir?

Fâni ömrünü yalnız fâni lezzetlerde tüketirsen hem ömür gider hem lezzet gider. Fakat ömrünü Allah’ın rızasına, iman ve Kur’ân hizmetine sarf edersen ömür gider; fakat meyveleri ebediyen kalır.

Akıllı insan, birkaç dakikalık sıcaklık için yüz meyveli ağacı yakmaz. Birkaç yıllık dünya menfaati için de ebedî âhiret saadetini feda etmez.

Hizmet Ömrü Bâkileştirir

İşte iman ve Kur’ân hizmeti, fâni bir ömrü bâki neticelere bağlayan en büyük vesilelerden biridir. Küçük bir gayreti büyütür, kısa bir zamanı uzun neticelere ulaştırır, şahsî bir ameli umumî bir hayra dönüştürür. Bu yönüyle hizmet, bir çekirdeği yalnız bir ağaca değil; dalları, meyveleri ve yeni çekirdekleriyle devam eden büyük bir hayır zincirine çevirir.

Bu hakikati birkaç başlık altında daha açık şekilde görebiliriz:

1- İman ve Kur’ân Hizmeti Azı Çok Yapar

İman ve Kur’ân hizmetinde yapılan küçük bir çalışma, Allah’ın bereketlendirmesiyle yüzlerce insanın imanına, ibadetine ve güzel ahlâkına vesile olabilir. Bir hakikat bir defa anlatılır; fakat onu dinleyen insanların kalplerinde tekrar tekrar meyve verir.

Bir insanın kalbine yerleşen tek bir iman hakikati, onun bütün hayatını değiştirebilir. O insanın namazı, duası, sabrı, şükrü ve güzel ahlâkı o hakikatin meyveleri hâline gelir. O da öğrendiğini ailesine ve çevresine aktarırsa bir cümle, dalları genişleyen büyük bir ağaca dönüşür.

Bir kandilden başka kandiller yakıldığında ilk kandilin ışığı azalmaz. İman ve Kur’ân hizmeti

de böyledir. Bir kalpte yakılan iman nuru başka kalplere taşındıkça çoğalır; ilk hizmet edenin hissesinden de bir şey eksilmez.

2- Kısayı Uzun Yapan Hizmet

Bir insan bir saat boyunca iman dersi anlatabilir. Fakat o ders yazılır, kaydedilir veya başkaları tarafından nakledilirse yıllarca okunabilir ve dinlenebilir. Bir saatlik çalışma, yüzlerce ve binlerce saatlik istifadeye dönüşebilir.

Bir hakikat videosunun hazırlanması birkaç saat sürebilir. Fakat binlerce insanın onu izlemesiyle harcanan birkaç saat, binlerce saatlik tefekküre vesile olur. Burada insanın zamanı çoğalmaz; fakat zamanının meyvesi ve tesiri çoğalır.

İman ve Kur'ân hizmeti bu yönüyle azı çok, küçüğü büyük ve kısayı uzun yapar.

3- Ömrü Ölümden Sonra Devam Ettirmek

Öğretilen faydalı ilim, yetiştirilen talebe, yazılan eser, yapılan seslendirme ve yayılan iman hakikati insanların istifadesi devam ettikçe meyve vermeyi sürdürebilir.

İnsan yetmiş yıllık bir ömrün içine yüzlerce yıllık hizmet yerleştirebilir. Bedeni kabre girse de sözü, eseri ve yetiştirdiği insanlar hizmet etmeye devam eder. Böylece kısa bir ömür, uzun bir hizmet hayatına dönüşür.

İnsanın adı unutulabilir, resmi silinebilir ve dünyadaki maddî izleri kaybolabilir. Fakat Allah için yaptığı hizmetin sevabı Allah'ın ilminde ve muhafazasında kaybolmaz. Asıl bâkileşmek, insanların dilinde kalmak değil, amelin Allah katında kabul edilmesidir.

4- Şahsî Amelden Umumî Sevaba

İnsanın yaptığı bir hayır kendi amel defterine yazılır. Fakat bir başkasının hayrına vesile olduğunda, o hayır devam ettikçe kendisine de sevap ulaşabilir.

Bir insanın namaza başlamasına vesile olmak, onun kıldığı namazların hayrından pay almaya sebep olabilir. Bir kişiye Kur'ân okumayı öğretene kimse, o kişi okudukça sevap kazanabilir. Bir iman hakikatini öğrenmesine vesile olunan insan, bunu ailesine ve çevresine taşıdığında hayır zinciri genişler.

Böylece iman hizmeti, insanın sınırlı kuvvetini ve kısa ömrünü başkalarının hayırlarıyla genişleyen umumî bir sevap hazinesine dönüştürür.

5- Yüz Çekirdeğin Yüz Ormana Dönüşmesi

Metindeki yüz hurma çekirdeği, iman ve Kur'ân hizmetinde yalnız yüz ağaca değil, büyük ormanlara dönüşebilir. Çünkü yetişen her ağaç yeni çekirdekler verir. İman hakikatini öğrenen her insan da onu başkalarına taşıyabilir.

Bir kişi on kişiye, o on kişi yüz kişiye, yüz kişi bin kişiye ulaştığında ilk yapılan küçük hizmet katlanarak büyür. İlk tohumu eken insan, Allah'ın lütfuyla bütün bu hayır zincirinden nasibini alabilir.

Bir günlük hizmet, nesiller boyunca devam eden bir hayra dönüşebilir. Bir cümle bin kalbe, bir saat yüzlerce yıla, bir insanın gayreti ise büyük bir iman hizmetine vesile olabilir.